

КОПІЯ

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
НАКАЗ

03.12.2018

Київ

№ 378775

Про затвердження Методичних
рекомендацій оцінки ризиків
вчинення повторного
кримінального правопорушення
особами, які вчинили
кримінальні правопорушення
(обвинувачуються у вчиненні
кримінальних правопорушень)
у віці 14 – 18 років

Відповідно до частини третьої статті 9, частини другої статті 13 Закону України «Про пробацію», Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, пункту 4 розділу IV Порядку складання досудової доповіді, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 21 січня 2017 року № 200/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 січня 2017 року за № 121/29989, з метою визначення належного механізму складання оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14 – 18 років,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Методичні рекомендації оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14 – 18 років, що додаються.
2. Департаменту публічного права (Кравченко Л.М.) довести цей наказ до відома Державної установи «Центр пробації».

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Чернишова Д. В.

Перший заступник Міністра

ЗГІДНО З ОРИГІНАЛОМ

Головний спеціаліст
Управління документального забезпечення

Олена СУКМАНОВА

Т. Ходаковська

019354

КОПІЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства юстиції України
03 грудня 2018 року № ЗЧОУ/5

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14 – 18 років

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Методичні рекомендації оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14 – 18 років (далі – Методичні рекомендації), розроблені відповідно до частини третьої статті 9, частини другої статті 13 Закону України «Про пробацію», пункту 4 розділу IV Порядку складання досудової доповіді, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 21 січня 2017 року № 200/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 січня 2017 року за № 121/29989.

2. Методичні рекомендації розроблені з метою надання методичної допомоги персоналу органу пробації під час проведення оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, необхідної при підготовці досудової доповіді та складанні індивідуального плану роботи із засудженим.

3. Використані у цих Методичних рекомендаціях терміни вживаються у таких значеннях:

захисні фактори – характеристики та ресурси осіб, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14 – 18 років (далі – неповнолітня особа), та їх сімей і громади, які зменшують вплив факторів ризику;

криміногенна потреба – потреба, виявлена в результаті аналізу фактора ризику, наявність якої впливає на виникнення протиправної (криміногенної) поведінки неповнолітньої особи та усунення якої може зменшити ризик вчинення цією особою кримінальних правопорушень;

фактори ризику – визначені у формі оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у

віці 14 – 18 років (далі – форма оцінки ризиків), що наведена у додатку 1 до цих Методичних рекомендацій, характеристики неповнолітньої особи та сфер її життєдіяльності, які найбільше впливають на ймовірність виникнення протиправної поведінки.

Фактори ризику поділяються на:

динамічні – соціальні та психологічні характеристики особистості неповнолітньої особи, які можливо змінити певними заходами впливу;

статистичні – пов’язані з кримінальною історією неповнолітньої особи, які ураховуються при визначені рівня ризику, але на які неможливо вплинути;

фактори сприйняття – особистісні фактори чи фактори в оточенні неповнолітньої особи, які впливають на рівень реагування цієї особи на втручання;

форма оцінки ризиків – формалізований оціночний інструмент, що застосовується для збору й аналізу повної інформації про неповнолітню особу з метою виявлення конкретних криміногенних факторів ризику і потреб, які обумовлюють протиправну поведінку цієї особи. Форма оцінки ризиків є основою для складання досудової доповіді та планування подальшої індивідуальної роботи, спрямованої на ресоціалізацію неповнолітньої особи.

4. Оцінка ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення неповнолітніми особами (далі – оцінка ризиків) проводиться з метою:

виявлення конкретних криміногенних факторів ризику і потреб, які обумовлюють протиправну поведінку неповнолітньої особи;

підготовки та надання до суду досудової доповіді щодо неповнолітнього обвинуваченого;

забезпечення можливості приймати обґрутовані рішення щодо ефективного планування індивідуальної роботи з неповнолітньою особою.

5. Завданнями оцінки ризиків є:

виявлення факторів, що спричиняють протиправну поведінку неповнолітньої особи;

підготовка інформації для суду, що характеризує неповнолітнього обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності;

планування ведення справи неповнолітньої особи;

проведення моніторингу змін у потребах неповнолітньої особи і рівня ризику вчинення цією особою повторних кримінальних правопорушень;

визначення рівня нагляду та обрання програми з урахуванням виявлених криміногенних факторів, факторів сприйняття і захисту неповнолітніх осіб та обов’язків, покладених на них судом.

6. Робота працівника органу пробації із неповнолітньою особою має ґрунтуватися на таких принципах:

ризик – інтенсивна робота проводиться з неповнолітніми особами, які за результатами оцінки демонструють високий ступінь ризику щодо вчинення повторного правопорушення. Водночас робота з неповнолітніми особами з меншим ступенем ризику дає такий самий або кращий результат за мінімального рівня втручання з боку працівника органу пробації;

потреби – робота здійснюється з урахуванням криміногенних потреб неповнолітніх осіб;

сприйняття – форми і методи роботи відповідають здібностям неповнолітніх осіб. Працівник органу пробації здійснює ті заходи, які відповідають не лише криміногенним потребам, а й тим здібностям та обставинам життя неповнолітньої особи, при врахуванні яких така особа зможе досягти найкращого результату від цього конкретного виду заходу.

7. Заповнена форма оцінки ризиків може містити відомості про деталі особистого життя неповнолітньої особи, тому ця інформація вважається конфіденціальною. Стислий опис результатів оцінки ризиків передається надавачам послуг, зокрема центрам соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, у разі направлення неповнолітньої особи для отримання послуг на основі угод про співпрацю та в порядку, визначеному законодавством.

ІІ. ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ ФОРМИ ОЦІНКИ РИЗИКІВ

1. Заповнення форми оцінки ризиків здійснюється працівником органу пробації, до посадових обов'язків якого входить складання досудових доповідей та/або здійснення нагляду за неповнолітніми особами.

2. До заповнення форми оцінки ризиків за необхідності можуть залучатися інші працівники (психолог, соціальний фахівець).

3. Заповнення форми оцінки ризиків здійснюється з дотриманням такої послідовності дій:

1) для складання досудової доповіді:

визначення достатніх та належних джерел інформації для збору або перевірки інформації. Звернення до них із запитами або проведення відповідних бесід/опитування;

проведення бесіди або декількох бесід з неповнолітньою особою у присутності батьків або законних представників неповнолітньої особи та окремо з її батьками або законними представниками з метою збору необхідної інформації;

заповнення початкової форми оцінки ризиків щодо неповнолітньої особи, стосовно якої до органу пробації надійшла ухвала суду про підготовку досудової доповіді, та на основі заповненої форми оцінки ризиків складання досудової доповіді;

2) для проведення соціально-виховної роботи із засудженими, неповнолітніми:

постановка на облік у визначений законодавством строк;

визначення достатніх та належних джерел інформації для збору або перевірки інформації. Звернення до них із запитами або проведення відповідних бесід/опитування;

проведення бесіди або декількох бесід з неповнолітньою особою, у присутності батьків або законних представників неповнолітньої особи та окремо з її батьками або законними представниками з метою збору необхідної інформації;

заповнення початкової форми оцінки ризиків або оновлення заповненої початкової форми оцінки ризиків у разі, якщо раніше стосовно неповнолітньої особи складалась досудова доповідь;

визначення рівня нагляду і частоти зустрічей з неповнолітньою особою на підставі отриманого загального рівня ризику;

складання індивідуального плану роботи з неповнолітньою особою згідно з визначеними криміногенними потребами, рівнем мотивації неповнолітньої особи та наявними послугами;

здійснення контролю, перевірка виконання індивідуального плану роботи з неповнолітньою особою та досягнення визначених планом цілей;

у разі необхідності – перегляд індивідуального плану роботи;

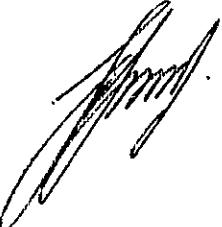
проведення проміжної оцінки ризиків за необхідності, але не менше ніж один раз на 6 місяців;

проведення заключної оцінки ризиків рекомендується за 15 днів до закінчення призначеного строку покарання або іспитового строку;

приєднання заповненої форми оцінки ризиків (початкової, проміжних, заключної та інших додаткових форм) та індивідуального плану роботи до особової справи в хронологічному порядку.

4. Роз'яснення щодо заповнення форми оцінки ризиків наведено у додатку 2 до цих Методичних рекомендацій.

Директор Департаменту
публічного права

Людмила КРАВЧЕНКО

ЗГІДНО З ОРИГІНАЛОМ

Головний спеціаліст

Управління документального забезпечення

Т. Ходаковська

Додаток 1

до Методичних рекомендацій оцінки ризиків
вчинення повторного кримінального
правопорушення особами, які вчинили
кримінальні правопорушення (обвинувачуються
у вчиненні кримінальних правопорушень) у
віці 14-18 років
(пункт 3 розділу І)

**Форма оцінки ризиків вчинення повторного кримінального
правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення
(обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)
у віці 14 – 18 років**

I. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО СПРАВИ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Дата заповнення форми оцінки ризиків: _____

Особисті дані неповнолітньої особи:

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові _____

Дата народження _____

Стать: чоловіча жіноча

Проживає:

з біологічними ☐	з партнером ☐	самостійно ☐
батьками ☐	/співмешканцем ☐	
з родичами ☐	з друзями ☐	інше ☐

Додаткові дані:

Інформацію для форми оцінки ризиків одержано з (вкажіть усі джерела, з
яких береться інформація):

інтерв'ю ☐	навчальний заклад ☐	суд ☐
сім'я/законні ☐	соціальні служби ☐	інші ☐
представники		

Додаткові дані (пояснення щодо джерел інформації): _____

_____

Вкажіть будь-яку важливу інформацію, яку ще необхідно отримати:

ІІ. ОЦІНКА КРИМІНОГЕННИХ ФАКТОРІВ

Початкова оцінка

Проміжна оцінка

Кінцева оцінка

Історія правопорушень

Індикатор	Примітки	
Поточне правопорушення та поточний вирок		
Скоєні правопорушення, за які неповнолітня особа не була притягнута до відповідальності	☐	
Неповнолітню особу притягували до відповідальності за скоєні правопорушення згідно з кримінальним чи адміністративним законодавством	☐	
Загальна кількість індикаторів:	<hr/>	

Стосунки в сім'ї

Індикатор	Примітки	
Зневажливе ставлення, байдужість до неповнолітньої особи	☐	
Проблеми з контролем поведінки	☐	
Неналежне виховання	☐	
Погані стосунки батьків (одного з батьків) або законних представників з неповнолітньою особою	☐	
Загальна кількість індикаторів:	<hr/>	
Бал:	☐ низький (0-1)	☐ середній (2-3)
		☐ високий (4)

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи (тут і далі не заповнюється, якщо проводиться кінцева оцінка):

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

Освіта, навчання і працевлаштування (ОНП)

Зазначте, що з наведеного нижче найкраще характеризує теперішній стан неповнолітньої особи у сфері освіти, навчання і працевлаштування:

Середній навчальний заклад	☐	Професійно-технічний/вищий навчальний заклад	☐	Інше	☐
Загальноосвітня школа-інтернат	☐	Працевлаштований	☐		
Додаткові дані:					

Індикатор		Примітки
Негативне ставлення до навчального закладу та навчання	☐	
Порушення порядку у навчальному закладі	☐	
Погані стосунки з вчителями	☐	
Погані стосунки з однолітками	☐	
Низька успішність, часто відсутність	☐	
Не навчається і не працює	☐	
Загальна кількість індикаторів:	<hr/>	
Бал:	☐ низький (0-2) ☐ середній (3-4) ☐ високий (5-6)	

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи:

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

Дозвілля та відпочинок

Індикатор		Примітки
Недостатньо організоване дозвілля	☐	
Не залучена до просоціальних видів діяльності	☐	
Відсутні особисті інтереси	☐	
Загальна кількість індикаторів:		_____
Бал:	☐ низький (0-1) ☐ середній (2) ☐ високий (3)	

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи:

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

Стосунки з друзями та однолітками

Індикатор		Примітки
Деякі друзі з антисоціальною поведінкою	☐	
Деякі знайомі з антисоціальною поведінкою	☐	
Немає друзів, знайомих із соціально прийнятною поведінкою	☐	
Загальна кількість індикаторів:		_____
Бал:	☐ низький (0-1) ☐ середній (2) ☐ високий (3)	

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи:

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

Вживання психоактивних речовин

Індикатор	Примітки
Регулярне вживання наркотиків, алкоголю	☐
Поодиноке вживання наркотиків, алкоголю	☐
Вважає вживання психоактивних речовин за норму/невід'ємною складовою життя	☐
Помітний шкідливий вплив на навчання, стосунки, побут	☐
Вживання психоактивних речовин, пов'язане з правопорушенням(и)	☐
Загальна кількість індикаторів:	
Бал:	☐ низький (0-1) ☐ середній (2-3) ☐ високий (4-5)

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи:

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

Особисті якості та поведінка

Індикатор	Примітки
Дефіцит когнітивних навичок	☐
Загальна недовіра до інших	☐
Самоідентифікація як кримінальної особистості	☐
Імпульсивність	☐

Фізична агресія	☐		
Вербалльна агресія	☐		
Спроби маніпулювати/ контролювати інших	☐		
Загальна кількість індикаторів:		_____	
Бал:	☐ низький (0-2)	☐ середній (3-5)	☐ високий (6-7)

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи:

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

Ставлення до правопорушень

Індикатор	Примітки
Заперечує серйозність своєї поведінки/ применшує наслідки своєї поведінки	☐
Не розкаюється/не має почуття провини	☐
Вірить у прийнятність деяких антисоціальних типов поведінки	☐
Вважає, що стосовно деяких осіб/груп можна вчинити правопорушення	☐
Загальна кількість індикаторів:	
Бал:	☐ низький (0-1) ☐ середній (2) ☐ високий (3-4)

Вкажіть поточний рівень мотивації неповнолітньої особи:

Незацікавленість у змінах	☐
Роздуми про зміни	☐
Готовність до змін	☐
Дія	☐
Підтримка змін	☐

ПІДСУМОК КРИМІНОГЕННИХ ФАКТОРІВ ТА РІВНІВ РИЗИКУ

Рівень ризику	Історія правопорушень	Стосунки в сім'ї	Освіта, навчання і працевлаштування	Дозвілля та відпочинок	Стосунки з однолітками	Вживання психоактивних речовин	Особисті якості та поведінка	Ставлення до правопорушень	Загальний бал оцінки
Високий									
Середній									
Низький									

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ НАГЛЯДУ

Загальний рівень ризику/рівень нагляду	
Високий (27-34 бали)/максимальний нагляд	☐
Середній (9-26 балів)/нагляд середнього рівня	☐
Низький (0-8 балів)/мінімальний нагляд	☐

ІІІ. ОЦІНКА ФАКТОРІВ СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАХИСТУ

Фактори сприйняття

Особистісні фактори	Примітки
Проблеми зі здоров'ям	
Вагітність/наявність дитини	
Відставання у фізичному розвитку	
Пережитий досвід насильства	
Емоційні проблеми	
Відставання у когнітивному/розумовому розвитку	
Низький рівень соціальних здібностей	
Досвід зачленення до сексуальної експлуатації	
Пережитий досвід експлуатації, використання у примусовій праці, жебрацтві	
Неадекватна самооцінка	

Ситуативні фактори	Примітки
Неналежні умови проживання	
Психічні хвороби в сім'ї	
Родичі з кримінальним минулім	
Емоційна травма в сім'ї	
Конфлікт між батьками	
Досвід жорстокого поводження в сім'ї	
Фінансові проблеми	
Батьки вживають психоактивні речовини	
Відсутність або недостатність рекреаційних об'єктів чи ресурсів у громаді	

Захисні фактори

Захисні фактори/сильні сторони	Примітки
Емоційна зрілість	
Демонстрація здатності розв'язувати проблеми	
Високі інтелектуальні здібності	
Знання, навички	
Належні соціальні навички	
Особисті інтереси та захоплення	
Позитивне ставлення до школи/роботи	
Розуміння проблем з власною поведінкою	
Чітке визначення підстав або стимулів для уникнення правопорушень у майбутньому	
Наявність життєвих цілей	
Демонстрація здатності долати труднощі, протистояти впливу негативних факторів	

Стабільна сильна підтримка сім'ї/близькі стосунки з одним із батьків	
Позитивне/просоціальне оточення	
Лідерські якості	

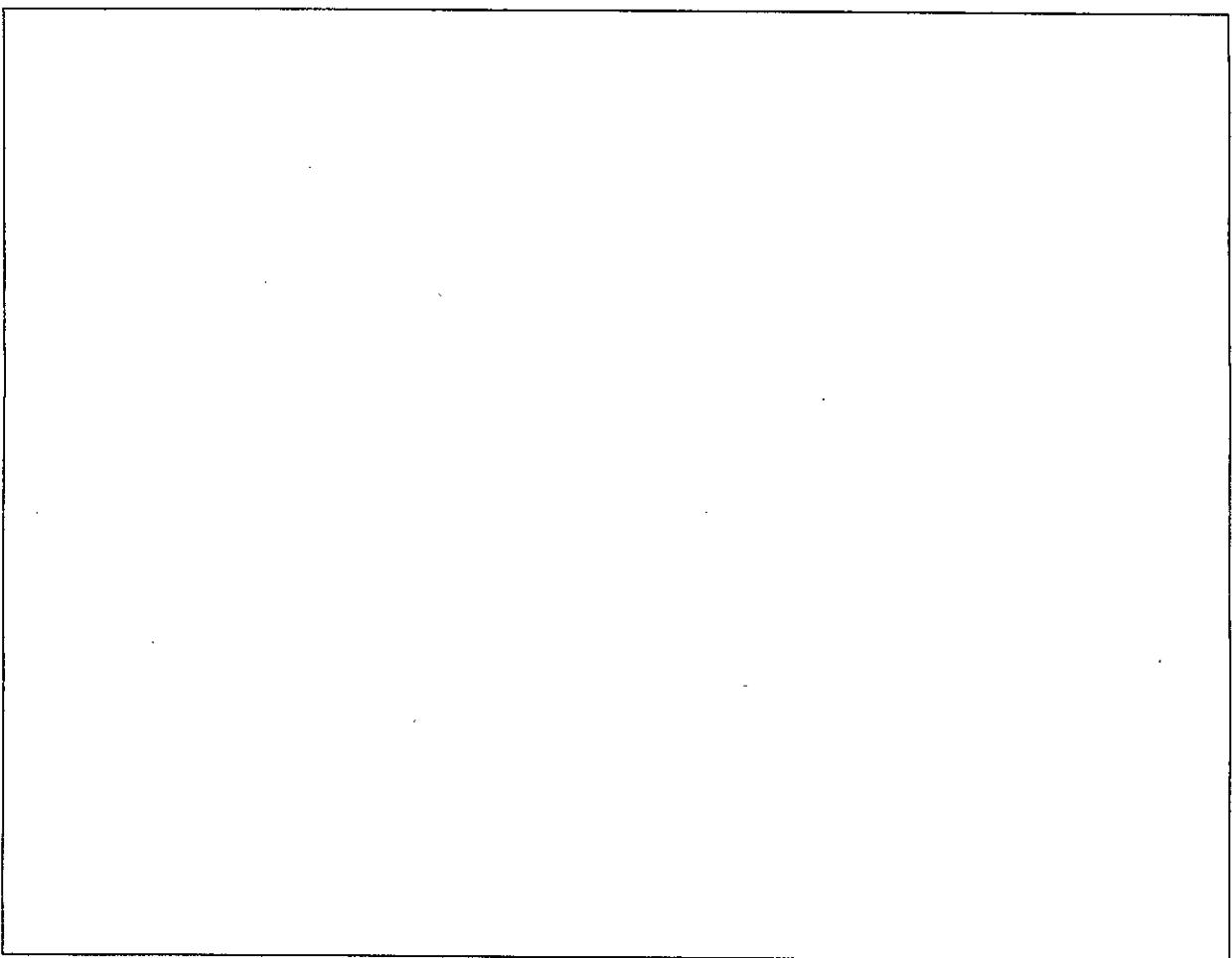
Стислий опис результатів оцінки ризиків неповнолітньої особи

В описі результатів оцінки ризиків зазначте таке: деталі винесеного вироку та призначеного покарання; категорії ризику, над якими необхідно працювати; всі фактори сприйняття та захисту, які необхідно враховувати під час визначення цілей та заходів у роботі з особою; рівень мотивації неповнолітньої особи, як працівник органу пробації планує працювати над зміною рівня мотивації та переходом до конкретних дій; частоту контактів працівника органу пробації з неповнолітньою особою; поточний статус неповнолітньої особи (навчається в школі, знаходиться/перебуває вдома, працює); будь-які направлення – до якої установи було направлено неповнолітню особу, з якою метою, контактна інформація, як часто працівник органу пробації планує контактувати з представниками цієї установи.

10. The following table summarizes the results of the study. The first column lists the variables, the second column lists the descriptive statistics, and the third column lists the regression coefficients.

ЗАКЛЮЧНА ОЦІНКА РИЗИКІВ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Заключний підсумок криміногенних факторів

Підсумок проведеної індивідуальної роботи

Додаток 2

до Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14-18 років (пункт 4 розділу II)

Роз'яснення до форми оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) у віці 14 – 18 років

I. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО СПРАВИ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

У розділі I відповідно до справи неповнолітньої особи зазначається така інформація:

дата заповнення форми оцінки ризиків – заповнюється, коли проведення оцінки ризиків вже завершено і всю необхідну інформацію зібрано;

особисті дані неповнолітньої особи – прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та стать;

проживає – зазначається, з ким проживає неповнолітня особа на момент заповнення оцінки ризиків (з біологічними батьками, родичами, партнером/співмешканцем, друзями, самостійно, інше);

додаткові дані – зазначається, з ким саме проживає неповнолітня особа, та вказуються контактні дані неповнолітньої особи, її батьків або законних представників;

інформацію для форми оцінки ризиків одержано з – усі джерела, з яких береться інформація (інформація, на основі якої здійснено оцінку ризиків, інформація про поточні та попередні правопорушення (за наявності)).

Джерелами інформації є особи або установи, що надають інформацію про неповнолітню особу. Інформація про неповнолітню особу використовується для отримання даних за минулі роки, перевірки фактів, моніторингу прогресу неповнолітньої особи щодо досягнення цілей, зазначених в плані індивідуальної роботи, та виконання обов'язків, покладених судом.

Джерелами інформації, до яких звертається працівник органу пробації, є особи, які можуть мати доступ або володіють інформацією про неповнолітню особу (наприклад, сама неповнолітня особа, її батьки або законні представники, родичі).

Крім проведення бесід, слід розглянути використання інших джерел інформації (наприклад, дані з навчального закладу, медичні висновки, дані центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей та інші джерела).

За відсутності повної інформації, необхідної для складання оцінки ризиків, зазначається, яку саме інформацію та з яких причин не було отримано.

ІІ. ОЦІНКА КРИМІНОГЕННИХ ФАКТОРІВ

Криміногенні фактори об'єднані в категорії, які характеризують різні сфери життя неповнолітньої особи. Кожна категорія криміногенних факторів має певну кількість індикаторів, які дають змогу працівнику органу пробації визначити рівень ризику повторного вчинення кримінального правопорушення та потреби неповнолітньої особи у кожній із цих сфер. Якщо працівник органу пробації відмітив будь-який з індикаторів, у полі «Примітки» надається пояснення, як відмічений індикатор стосується неповнолітньої особи, щодо якої проводиться оцінка ризиків.

Історія правопорушень

У цьому блоці передбачається висвітлення питань стосовно притягнення до кримінальної, адміністративної відповідальності, що на момент заповнення форми оцінки ризиків відомі працівнику органу пробації, який проводить оцінку ризиків.

Індикатор	Примітка
Поточне правопорушення та поточний вирок	<p>Вкажіть вид скоеного(их) злочину(ів) та статтю, за якою неповнолітню особу було притягнуто до відповідальності за цей (ці) злочин(и);</p> <p>вкажіть вирок суду та дату постановки на облік до уповноваженого органу з питань пробації</p>
Скоєні правопорушення, за які неповнолітня особа не була притягнута до відповідальності	<p>Позначте цей індикатор, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітній не був притягнутий до відповідальності за скоене правопорушення згідно з кримінальним, адміністративним чи цивільним законодавством</p>
Неповнолітню особу притягували до відповідальності за скоені правопорушення згідно з кримінальним чи адміністративним законодавством	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітня особа раніше притягувалась до відповідальності за інше скоене правопорушення та у справі винесено вирок/застосовані примусові заходи виховного або медичного характеру (крім застосування їх до особи, яка не досягла віку притягнення до відповідальності);</p> <p>зазначте дату та вид правопорушення, за яке неповнолітню особу було притягнуто до відповідальності</p>

Стосунки в сім'ї

У цьому блоці розглядаються відносини неповнолітньої особи з батьками або законними представниками. Працівник органу пробації, який проводить оцінку ризиків, відмічає всі індикатори, що характеризують обставини неповнолітньої особи, і обґрутує позначені індикатори у «Примітках». Ця інформація може бути отримана під час співбесід з неповнолітньою особою, її батьками або законними представниками, іншими особами з її оточення.

Індикатор	Приклад
Зневажливе ставлення, байдужість до неповнолітньої особи	Позначте, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: батьки або законні представники неповнолітньої особи не цікавляться її життям, байдужі до потреб дитини; не знають, з ким та як проводить неповнолітня особа свій час поза сім'єю; не цікавляться і не враховують думки та бажання неповнолітньої особи; байдуже ставляться до стану її здоров'я, зовнішнього вигляду, в тому числі одягу; не знають про проблеми дитини або не допомагають у їх розв'язанні
Проблеми з контролем поведінки	Позначте цей індикатор, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: батькам (одному з батьків) або законним представникам неповнолітньої особи складно контролювати її поведінку; неповнолітня особа не підкоряється батьківським вимогам; батьки (один з батьків) або законні представники неповнолітньої особи весь час зайняті на роботі, майже не мають вільного часу для спілкування з дитиною; неповнолітня особа проживає окремо та не перебуває під наглядом батьків або законних представників
Неналежне виховання	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неналежне виховання (занадто жорсткі правила або, навпаки, вседозволеність і безкарність); непослідовність у вихованні (періоди жорсткого контролю змінюються періодами відсутності контролю); батьки або законні представники застосовують різні методи виховання до дитини; проживання неповнолітньої особи то з батьком, то з матір'ю, то з іншими родичами; гіперопіка (за неповнолітню особу все вирішують батьки або законні представники)
Погані стосунки батьків (одного з батьків) або законних представників з неповнолітньою особою	Позначте у разі наявності: постійні конфлікти між неповнолітньою особою та батьками (одним із батьків) або законними представниками (без застосування фізичної сили)

Рівень ризику:

після визначення індикаторів для будь-якої категорії працівник органу пробації підраховує та зазначає їхню загальну кількість і визначає загальний рівень ризику в категорії.

Кількість відмічених показників відповідає рівню ризику. Наприклад, якщо у вищеведеній таблиці працівник органу пробації відмітив два або три індикатори, рівень ризику неповнолітньої особи в категорії «Стосунки в сім'ї» є середнім. Кількість індикаторів у кожній категорії різна і відповідно рівень ризику буде змінюватися залежно від кількості індикаторів.

Рівень мотивації (не заповнюється, якщо проводиться кінцева оцінка ризиків).

Після визначення рівня ризику неповнолітньої особи в цій чи іншій категорії працівник органу пробації має також визначити поточний рівень мотивації неповнолітньої особи щодо її готовності працювати над виявленими проблемами. Якщо працівник органу пробації не позначив жодного індикатора у певній категорії, для цієї категорії не визначається рівень мотивації неповнолітньої особи.

Рівень мотивації	Примітки
Незацікавленість у змінах	Неповнолітня особа не готова визнати, що має проблему; не бажає обговорювати свою проблемну поведінку; заперечення та виправдання своєї поведінки є характерними для цієї стадії
Роздуми про зміни	Амбівалентність/невизначеність характеризує цей рівень мотивації. Неповнолітня особа відчуває себе на роздоріжжі між необхідністю змін з одного боку та байдужістю до змін – з іншого; немає чіткої готовності змінити свою поведінку
Готовність до змін	Неповнолітня особа: демонструє рішучість у намірах змінити свою поведінку впродовж найближчого часу; усвідомлює, що проблемна поведінка завдає більше шкоди, аніж користі; неповнолітня особа робить незначні кроки назустріч змінам та інформує інших щодо своїх намірів змінити поведінку
Дія	Робота неповнолітньої особи над своєю поведінкою, яка б сприяла зміні; переваги від нової поведінки варти усіх витрачених зусиль; ця стадія вимагає найбільше часу й енергії від неповнолітньої особи та підтримки інших осіб
Підтримка змін	Зміна поведінки стабільна протягом щонайменше півроку; повернення до старої моделі поведінки є нормальним явищем на цьому етапі

Освіта, навчання та працевлаштування

Цей блок спрямований на виявлення криміногенних факторів неповнолітньої особи у сфері освіти, навчання і працевлаштування. Інформація, зазначена в блоці, має базуватися на низці підтверджень, якими, зокрема, є:

документи про освіту (атестат/результати іспитів), характеристики зі школи, записи досягнень (записи в щоденнику, сертифікати, грамоти тощо);

інтерв'ю/бесіди з батьками або законними представниками неповнолітньої особи, вчителями, іншими особами;

спостереження працівника органу пробації щодо того, як неповнолітня особа говорить, читає, пише, робить висновки тощо.

Якщо при заповненні форми оцінки ризиків інформація, необхідна для заповнення цього блоку, недоступна (наприклад, під час літніх канікул), працівник органу пробації може залишити цей блок незаповненим і оновити його пізніше, коли в наявності буде більше інформації.

Якщо неповнолітня особа працює неофіційно, ця категорія не позначається, а інформація щодо місця роботи надається в полі «Додаткові дані».

Індикатор	Приклади
Негативне ставлення до навчального закладу та навчання	Позначте цей індикатор, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа не зацікавлена в регулярному відвідуванні навчального закладу; не цікавиться навчанням; перебуваючи у навчальному закладі, не вчиться, систематично пропускає заняття та не бере участі в культурно-масових заходах
Порушення порядку у навчальному закладі	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа намагається привернути до себе увагу своєю неналежною поведінкою; не слухається вчителів, порушує дисципліну, може вчиняти правопорушення чи злочинні діяння у навчальному закладі
Погані стосунки з вчителями	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: постійні конфлікти з вчителями; невиконання вимог вчителів
Погані стосунки з однолітками	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: постійні конфлікти з іншими учнями: неповнолітня особа – жертва залякування або сама є ініціатором залякування інших учнів; наявне соціальне відторгнення неповнолітньої особи у навчальному колективі
Низька успішність, часта відсутність	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа має низьку успішність з більшості предметів; не вчиться відповідно до своїх здібностей; час від часу пропускає заняття без поважних причин
Не навчається і не працює	Позначте, якщо неповнолітня особа отримала неповну середню освіту, проте не продовжує навчання і не працює: неповнолітня особа здатна продовжувати навчання або працювати, але вона не шукає роботу і не навчається

Дозвілля та відпочинок

У цьому блоці надається інформація про діяльність, на яку неповнолітня особа витрачає більшу частину свого вільного часу. Ця інформація може бути отримана під час співбесід з неповнолітньою особою, її батьками або законними представниками, вчителями, іншими особами з її оточення.

Індикатор	Приклади
Недостатньо організоване дозвілля	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа проводить багато часу за пасивними або неконструктивними заняттями (наприклад, за комп’ютерними іграми, в соцмережах, за переглядом телепрограм тощо)
Не залучена до просоціальних видів діяльності	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа не залучена до просоціальних видів діяльності, таких як спортивні, навчальні, культурні або сімейні заходи (традиції)

Відсутні особисті інтереси	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітня особа не має особистих інтересів, таких як спорт, музика, читання або інші захоплення; нове захоплення швидко набридає</p>
----------------------------	---

Стосунки з друзями та однолітками

У цьому блоці надається характеристика кола друзів, знайомих, з якими підтримує зв'язок неповнолітня особа. Заповнюється на основі інформації, отриманої від правоохоронних органів, із співбесід з неповнолітньою особою, її батьками або законними представниками, вчителями та іншими особами з її оточення.

Індикатор	Примітки
Деякі друзі з антисоціальною поведінкою	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>наявність друзів, більшість з яких належить до антисоціальної групи; наявність друзів, які перебувають під слідством, на обліку відділу (сектору) з питань пробації, служби у справах дітей, у місцях позбавлення волі; які вживають спиртні напої, наркотики</p>
Деякі знайомі з антисоціальною поведінкою	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітня особа має випадкових знайомих, більшість з яких належить до антисоціальної групи;</p> <p>обов'язково позначається у разі позначення попереднього індикатора</p>
Немає друзів, знайомих із соціально прийнятною поведінкою	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітня особа не має друзів, мало знайомих із соціально прийнятною поведінкою та таких, які можуть служити взірцем для наслідування; уникає груп, віддає перевагу самотності</p>

Вживання психоактивних речовин

Основна увага в цьому блоці приділяється власному ставленню неповнолітньої особи до вживання психоактивних речовин. Індикатори, наведені в таблиці, зазвичай свідчать про випадки, коли неповнолітня особа вживала психоактивні речовини самостійно або з друзями чи іншими особами з її оточення. Цей блок не повинен містити інформації про поодинокі випадки вживання алкоголю в колі родини та друзів (наприклад, помірне вживання алкоголю під час їжі у відповідному віці). Однак, якщо батьки або законні представники неповнолітньої особи дозволяють їй надмірне вживання психоактивних речовин, це обов'язково має бути зазначено (наприклад, перше вживання наркотиків з кимось із членів родини або батьки чи законні представники дозволяють надмірне вживання алкоголю тощо).

Цей блок заповнюється на основі інформації, отриманої від правоохоронних органів, медичних та навчальних закладів, із співбесід з неповнолітньою особою, її батьками або законними представниками.

Під час збору інформації для заповнення цього блоку корисно ще раз нагадати неповнолітній особі, що метою проведення оцінки ризиків є отримання повної картини про її життя для того, щоб знати, як допомогти їй досягти позитивних змін у житті і не вчиняти нових правопорушень у майбутньому. Важливо, щоб неповнолітня особа зрозуміла, що інформація про вживання психоактивних речовин використовуватиметься саме в цьому контексті, а не для порушення проти неї нової кримінальної справи.

Індикатор	Приметки
Регулярне вживання наркотиків, алкоголю	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа постійно вживає наркотичні засоби/алкоголь. Вкажіть, що саме спонукає неповнолітню особу до вживання наркотичних засобів/алкоголю (наприклад, фізична залежність, вплив однолітків; вживання речовин, на думку неповнолітньої особи, допомагає їй долати труднощі, з якими вона стикається)
Поодиноке вживання наркотиків, алкоголю	Позначте у разі позначення попереднього індикатора та якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа інколи вживає наркотичні засоби/алкоголь; є можливість повторення таких випадків
Вважає вживання психоактивних речовин за норму/невід'ємною складовою життя	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа вважає, що вживання психоактивних речовин дає більше користі, аніж шкоди
Помітний шкідливий вплив на навчання, стосунки, побут	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: вживання психоактивних речовин, алкоголю впливає на навчання (пропуски занять, погана зосередженість тощо), стосунки (з членами родини, друзями, вчителями та іншими людьми), соціальні та фізичні функції (стиль життя, організація вільного часу, стан здоров'я)
Вживання психоактивних речовин, пов'язане з правопорушенням(и)	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа скочує злочини чи залучена до кримінальної діяльності задля отримання грошей на придбання психоактивних речовин/алкоголю; вживання психоактивних речовин призводить до скочення правопорушень; особа засуджена за злочин, який було скочено під впливом психоактивних речовин

Особисті якості та поведінка

Цей блок спрямований на виявлення способу мислення і типів поведінки, що сприяють скосенню протиправних дій неповнолітньою особою. Заповнюється на основі зібраної інформації щодо поведінки неповнолітньої особи вдома, у школі, з друзями, в районі, де вона проживає, а також на основі вивчення історії правопорушень неповнолітньої особи.

Фактор	Приклад
Дефіцит когнітивних навичок	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>не розуміє, що кожна дія має наслідки; не сприймає інші точки зору на конкретну подію; не може вчасно зрозуміти, коли починається проблемна поведінка або ситуація; вважає, що не може контролювати власну поведінку; недостатньо розвинені навички щодо встановлення реалістичних цілей</p>
Загальна недовіра до інших	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>глобальна недовіра до широкого кола різних людей, а не лише до однієї чи декількох осіб; ставлення з підозрою до будь-яких намірів, очікування від оточуючих ворожих дій, навіть якщо вони демонструють безконфліктну поведінку</p>
Самоідентифікація як кримінальної особистості	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>особа вважає, що немає потреби дотримуватися законосулюхняної поведінки; відверто демонструє небажання дотримуватися законів</p>
Імпульсивність	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>особа зазвичай не може ідентифікувати внутрішні (думки, образи, потреби або емоції) та зовнішні (ситуації, люди, події тощо) чинники, які викликають спалахи гніву та інші проблеми у поведінці</p>
Фізична агресія	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>особа проявляє фізичну агресію стосовно інших однолітків, родичів чи оточення; провокує бійки; іноді прояв агресії виникає через нездатність контролювати свої емоції, але така поведінка може бути спланованою та цілеспрямованою; засуджена за злочин, вчинений із застосуванням фізичного насильства; умисне пошкодження майна; неповнолітня особа переконана в тому, що застосування сили інколи або часто є потрібним та належним засобом реагування</p>
Вербална агресія	<p>Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>особа часто проявляє вербалну агресію, погрожує або веде себе вороже зі своїми однолітками, родиною, вчителями та оточенням; переконана в тому, що вербална агресія інколи або часто є потрібним та належним засобом реагування; не вміє безпечно виражати власні потреби та почуття</p>

Спроби маніпулювати/контролювати інших	Позначте, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа застосовує емоційні маніпуляції або погрози з метою задоволення власних потреб; не вміє висловлювати власні потреби безконфліктно та чітко
--	---

Ставлення до правопорушень

У цьому блокі розглядається ставлення неповнолітньої особи до протиправної поведінки в цілому, а також до злочину або протиправних дій, що стали причиною проведення цієї оцінки. Якщо є інформація про ставлення до злочинів, скоєних у минулому, і працівник органу пробації вважає, що ця інформація якимось чином може вплинути на теперішню ситуацію, ці відомості також зазначаються.

Цей блок заповнюється на основі інформації, отриманої від правоохоронних органів, із співбесід з неповнолітньою особою, її батьками або законними представниками.

Індикатор	Примітки
Заперечує серйозність своєї поведінки/применшує наслідки своєї поведінки	Позначте цей індикатор, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа применшує ступінь тяжкості своїх поведінок, виправдовує свою поведінку або перекладає відповіальність за вчинений злочин на інших
Не розкаюється/не має почуття провини	Позначте цей індикатор, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: неповнолітня особа задоволена своєю поведінкою та/або вважає її допустимою; не відчуває своїх провин перед потерпілою стороною; не має бажання відшкодовувати шкоду
Вірить у прийнятність деяких антисоціальних типів поведінки	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа впевнена, що деякі злочини не завдають шкоди та у їх сконні немає нічого поганого; вважає, що крадіжка з магазину, розповсюдження наркотиків, агресивна поведінка та домашнє насильство належать до прийнятніх типів поведінки
Вважає, що стосовно деяких осіб/груп можна вчиняти правопорушення	Позначте, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа проявляє антисоціальні погляди щодо певних етнічних або інших груп чи осіб; вважає, що якщо їх хтось скривдив, вона має право відповісти на це так само; переконана в тому, що агресія інколи або часто є потрібним та належним засобом реагування

ПІДСУМОК КРИМІНОГЕННИХ ФАКТОРІВ ТА РІВНІВ РИЗИКУ

Після оцінки криміногенних факторів та визначення мотивації особи заожною групою факторів працівник органу пробації зазначає загальну кількість балів навпроти відповідного рівня ризику заожною категорією у відповідній

таблиці. Підсумок рівнів ризику за категоріями дає змогу відокремити сфери, які потребують першочергового втручання, і визначити пріоритети у подальшій індивідуальній роботі з неповнолітньою особою.

В останній колонці зазначається загальний бал оцінки, розрахований за сумою балів за всіма категоріями.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ НАГЛЯДУ

Загальний рівень ризику та відповідно загальний рівень нагляду визначаються з огляду на загальний бал оцінки, розрахований за сумою балів за всіма категоріями.

Використовуючи оцінку ризиків, працівник органу пробації підбиває підсумок криміногенних факторів ризику та потреб неповнолітньої особи, яка перебуває на обліку, та пов'язує визначений рівень ризику з відповідним стандартним рівнем нагляду та частотою контактів з неповнолітньою особою.

Використання стандартизованого підходу для визначення частоти контактів гарантує, що неповнолітні особи зі схожим рівнем ризику забезпечуються однаковим рівнем нагляду і рівень нагляду відповідає принципам ризику та потреб, які лежать в основі оцінки ризиків.

Принцип ризику вказує, що більш високий рівень нагляду повинен забезпечуватися щодо неповнолітніх осіб звищим рівнем ризику. Із неповнолітніми особами з більшим ризиком проводиться більш інтенсивна робота, в такому випадку вони демонструють кращі результати у зміні поведінки. Водночас робота з неповнолітніми особами з меншим ступенем ризику дає такий самий або кращий результат при мінімальному рівні втручання з боку працівника органу пробації.

Загальному високому рівню ризику (27 – 34 бали) відповідає максимальний нагляд, середньому (9 – 26 балів) – нагляд середнього рівня, низькому (0 – 8 балів) – мінімальний.

ІІІ. ОЦІНКА ФАКТОРІВ СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗАХИСТУ

Фактори сприйняття визначають інші (ті, що не належать до факторів ризику) характеристики, потреби і здібності неповнолітньої особи та її оточення, які можуть впливати на рівень реагування неповнолітньої особи на втручання. Ці фактори слід брати до уваги при плануванні індивідуальної роботи з неповнолітньою особою та складанні досудової доповіді. Загальний рівень ризику не визначається в цій категорії.

Цей блок заповнюється на основі інформації, отриманої від правоохоронних органів, медичних закладів, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей, із співбесід з неповнолітньою особою, її батьками або законними представниками.

Особистісні фактори	Визначення
Проблеми зі здоров'ям	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>стан здоров'я, який має значний вплив на щоденні соціальні та фізичні функції неповнолітньої особи; неповнолітня особа страждає від постійних хронічних захворювань (наприклад, діабету або епілепсії, фізичних вад); неповнолітня особа має тимчасові проблеми зі здоров'ям (наприклад, перелом, інші поранення або порушення)</p>
Вагітність/ наявність дитини	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>вагітність особи (вкажіть передбачувану дату пологів);</p> <p>наявність дитини (вкажіть її стать, вік та ім'я)</p>
Відставання у фізичному розвитку	<p>Надайте коментарі, якщо наведений фактор відповідає ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>за фізичним розвитком та зрілістю особа помітно відстає від своїх однолітків</p>
Пережитий досвід насильства	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітня особа пережила досвід насильства в сім'ї, ігнорування її потреб, відсутність піклування з боку батьків, інших членів родини. Враховуються також випадки залякування та застосування насильства з боку однолітків, друзів, партнера або співмешканця, інших осіб</p>
Емоційні проблеми	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>у неповнолітньої особи часто спостерігаються проблеми емоційного характеру (наприклад, пригнічений стан або стан неспокою); неповнолітня особа висловлює думки про суїцид або були спроби суїциду (порізи, численні подряпини, сліди самопідпалу та інші навмисні ушкодження)</p>
Відставання у когнітивному/ розумовому розвитку	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>значне відставання від своїх однолітків за своїм розумовим розвитком; явні ознаки розумових порушень; незрілість</p>
Низький рівень соціальних здібностей	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених нижче факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>не знає, як поводитися у життєвих ситуаціях, має недостатньо розвинуті соціальні навички, необхідні для взаємодії з іншими людьми (наприклад, навички розв'язування конфліктів та співпереживання, комунікативні навички); не піклується про себе</p>
Досвід залучення до сексуальної експлуатації	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>є жертвою сексуальної експлуатації або працює в секс-індустрії (інтимні або ескортні послуги, екзотичний(i) масаж / танці тощо)</p>
Пережитий досвід експлуатації, використання у примусовій праці, жебрацтві	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>особа примушувалась до виконання роботи та/або надання послуги шляхом застосування до неї покарання або під загрозою такого застосування. Неповнолітня особа примушувалась до заняття жебрацтвом шляхом побиття, згвалтування, навмисного заподіяння каліцтв, фізичних травм та інших видів насильства</p>

Неадекватна самооцінка	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи (індикатор стосується непоодиноких випадків):</p> <p>особа має занизьку самооцінку – соціальна ізоляція; неповнолітня особа впевнена у тому, що її ніхто не розуміє та не поважає; незадоволена своїм зовнішнім виглядом, успішністю в школі, стосунками з іншими людьми; має завищену самооцінку – неповнолітня особа переоцінює свої здібності, може здаватися занадто самопевненою чи має надмірне почуття власної важливості; вважає, що вона краща за інших; постійно хвалиться; вважає, що тільки її думка правильна і це не обговорюється; періоди самолюбування змінюються періодами самоприниження</p>
Ситуативні фактори	Примітки
Неналежні умови проживання	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>немає належних житлово-побутових умов для проживання (безпечного середовища, санітарно-гігієнічних умов); немає житла або постійного місця проживання; неповнолітня особа живе на вулиці</p>
Психічні хвороби в сім'ї	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>наявність членів родини, стосовно яких за офіційними даними є інформація щодо будь-якого психічного розладу, враховуючи депресію, симптоми тривожності тощо.</p> <p>Вкажіть ступінь родинного зв'язку</p>
Родичі з кримінальним минулим	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>члени родини, яких притягували до відповідальності відповідно до цивільного, адміністративного або кримінального судочинства й у справі яких ухвалили вирок/рішення суду.</p> <p>Вкажіть ступінь родинного зв'язку</p>
Емоційна травма в сім'ї	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>нешодавня смерть або серйозне захворювання когось із рідних.</p> <p>Вкажіть ступінь родинного зв'язку</p>
Конфлікт між батьками	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>батьки або законні представники неповнолітньої особи нешодавно розлучилися або перебувають у стані розлучення, постійно конфліктують</p>
Досвід жорстокого поводження в сім'ї	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>неповнолітня особа є свідком постійних сварок із застосуванням насильства в сім'ї або близькому оточенні</p>
Фінансові проблеми	<p>Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи:</p> <p>батьки або законні представники неповнолітньої особи безробітні, не мають достатньо коштів для оплати комунальних послуг та орендної плати; мають борги, причиною яких стали азартні ігри, тощо</p>

Батьки вживають психоактивні речовини	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: батьки або законні представники регулярно вживають психоактивні речовини/алкоголь і це впливає на одну зі сфер їхнього життя (стосунки вдома, ситуацію на роботі тощо)
Відсутність або недостатність рекреаційних об'єктів чи ресурсів у громаді	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: причина непродуктивного проводження неповнолітньою особою свого вільного часу – недостатньо/немає необхідних об'єктів, ресурсів у громаді для оздоровчої, культурно-ознайомчої, спортивної діяльності неповнолітніх осіб

Захисні фактори належать до позитивних аспектів життя неповнолітньої особи, які можуть сприяти її перевихованню.

Пункти цього блоку охоплюють цілу низку факторів. Деякі належать до власних ставлень неповнолітньої особи і її поведінки, деякі залежать від дій інших осіб з близького оточення неповнолітньої особи. Важливо зосередитися на факторах, які особливо значущі для неповнолітньої особи. Також важливо продумати, яким чином ці фактори можуть бути використані для підтримки неповнолітньої особи.

Захисні фактори / сильні сторони	Примітки
Емоційна зрілість	Надайте коментарі, якщо наведений фактор відповідає ситуації неповнолітньої особи: особа має емоційну стійкість, адекватну самооцінку, конструктивно реагує на критику, оцінку її вчинків
Демонстрація здатності розв'язувати проблеми	Надайте коментарі, якщо наведений фактор відповідає ситуації неповнолітньої особи: особа легко розв'язує особисті та соціальні проблеми
Високі інтелектуальні здібності	Надайте коментарі, якщо наведений фактор відповідає ситуації неповнолітньої особи: особа демонструє високі інтелектуальні здібності
Знання, навички	Надайте коментарі, якщо наведений фактор відповідає ситуації неповнолітньої особи: особа опанувала навички та знання, які стануть їй у нагоді під час пошуку роботи та працевлаштування
Належні соціальні навички	Надайте коментарі, якщо наведений фактор відповідає ситуації неповнолітньої особи: особа ефективно застосовує соціальні навички для виходу з різних життєвих ситуацій

Особисті інтереси та захоплення	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа активно займається спортом, має широке коло інтересів та захоплень
Позитивне ставлення до школи/роботи	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа зацікавлена у навчанні, регулярно відвідує заняття, виконує шкільні завдання, має сертифікати, грамоти та інші відзнаки своєї навчальної діяльності
Розуміння проблем з власною поведінкою	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа розуміє, що її поведінка є причиною труднощів та проблем, з якими вона стикається; рівень розуміння відповідає вікові неповнолітньої особи
Чітке визначення підстав або стимулів для уникнення правопорушень у майбутньому	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа має короткотривалі стимули, такі як небажання розчарувати батьків, або довготривалі мотиви (наприклад, здобуття певної роботи після закінчення навчання); неповнолітня особа перебуває на стадії роздумів про зміни або дії та готова працювати над проблемами
Наявність життєвих цілей	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа визначає життєві цілі, говорить про них, намагається втілювати їх у життя
Демонстрація здатності долати труднощі, протистояти впливу негативних факторів	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа може подолати труднощі; знає, де шукати допомоги; швидко оговтується після неприємностей
Стабільна сильна підтримка сім'ї/близькі стосунки з одним із батьків	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа має міцні та стабільні стосунки хоча б з одним із батьків, членом родини, іншим значущим дорослим; неповнолітню особу є кому підтримати під час відбування покарання/проходження реабілітаційних програм
Позитивне/просоціальне оточення	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа має друзів/партнера із соціально прийнятною поведінкою, які її постійно підтримують і позитивно впливають на неї
Лідерські якості	Надайте коментарі, якщо всі або деякі з наведених факторів відповідають ситуації неповнолітньої особи: особа має лідерські якості, які активно проявляє у навчальному закладі/на роботі, в родині

Стислий опис результатів оцінки ризиків неповнолітньої особи

У цьому блоці працівник органу пробації зазначає:

- деталі винесеного вироку та призначеного покарання;
- категорії ризику, над якими необхідно працювати;
- фактори сприйняття та захисту, які необхідно враховувати під час визначення цілей та заходів роботи з особою;
- рівень мотивації неповнолітньої особи та свої дії, які впливатимуть на зміну рівня мотивації неповнолітньої особи;
- частоту контактів з неповнолітньою особою;
- поточний статус неповнолітньої особи (навчається у навчальному закладі, знаходиться/перебуває вдома, працює);
- установи, до яких направлено неповнолітню особу, з якою метою, контактну інформацію, як часто планується контактувати з представниками цієї установи.

Стислий опис результатів оцінки ризиків неповнолітньої особи надається центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді під час направлення неповнолітньої особи для отримання послуг центру. У такому випадку обов'язково зазначаються прізвище, ім'я, по батькові та контактна інформація працівника органу пробації, який готовив оцінку ризиків.

ЗАКЛЮЧНА ОЦІНКА РИЗИКІВ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Заключна оцінка ризиків неповнолітньої особи проводиться до завершення терміну відбування покарання або перед зняттям неповнолітньої особи з обліку уповноваженого органу з питань пробації. Працівник органу пробації проводить заключну оцінку впродовж 15 робочих днів, що передують кінцевій даті відбування покарання.

Для проведення заключної оцінки ризиків використовується стандартна форма оцінки ризиків, за винятком блоків з рівня мотивації неповнолітньої особи та визначення рівня нагляду, блоку «Стислий опис результатів оцінки ризиків неповнолітньої особи», а також розділу IV «План індивідуальної роботи з неповнолітньою особою». Замість таблиці «Підсумок криміногенних факторів» використовується таблиця «Заключний підсумок криміногенних факторів». Узагальнені результати заключної оцінки ризиків працівник органу пробації відображає у розділі «Підсумок проведеної індивідуальної роботи».

Заключний підсумок криміногенних факторів

Після оцінки криміногенних факторів працівник органу пробації підсумовує їх у відповідній таблиці. Це дає змогу зрозуміти, чи змінився рівень ризику в категоріях криміногенних факторів після завершення індивідуальної роботи з неповнолітньою особою.

Підсумок проведеної індивідуальної роботи

У цьому блоці працівник органу пробації зазначає прогрес, досягнутий неповнолітньою особою після завершення проведення індивідуальної роботи з неповнолітньою особою. Розділ також має містити інформацію щодо досягнення цілей, визначених планом індивідуальної роботи з неповнолітньою особою; рівня участі в проходженні програм; поточної ситуації стосовно вищезазначених криміногенних факторів; статусу будь-яких висунутих/відкладених обвинувачень; інших питань, що є важливими та потребують розв'язання на момент закінчення терміну відбування покарання.